

Teologálne čnosti nádej a láska

Nádej je čnosť, ktorou túžime po nebeskom kráľovstve a po večnom živote. Starý zákon má pre nádej výraz *tiqwá*, od *q-w-h* – zdvíhať oči, napäto čakať. Ide o základný postoj, v ktorom s istotou očakávame, že Boh splní svoje prísluby v Ježišovi Kristovi. O tejto nádeji (v nové nebo a v novú zem) máme vydávať svedectvo, napriek všetkým sklamaniam a bolestiam. Evanjeliá nepoužívajú priamo výraz nádej, ale Ježišovo ohlasovanie sa začalo dobrou zvesťou: „Priblížilo sa Božie kráľovstvo“ (*Mk* 1,15) a blahoslavenstvami (*Mt* 5,1-12). Kristus tiež hovorí: „Dúfajte, ja som premohol svet!“ (*Jn* 16,33). Pre Pavla je charakteristické prepojenie dôvera (v Božie prísluby) – očakávanie (budúcich dobier) – trpezlivosť (v protivenstvách).

Nádej zodpovedá túžbe po šťastí. Je to však iné ako optimizmus alebo viera v pokrok. Nádej nie je ani lacné utešovanie, ani útek zo „slzavého údolia“. Nemožno ju zamieňať ani s utópiou, ktorá sľubuje raj na zemi (komunizmus; demokracia s ideálnymi zákonmi). Nádej vidí reálne všetky problémy, bezprávie a pod., ale odmieta rezignovať. Je teda dôvodom na angažovanosť veriacich vo svete v úsilí o spravodlivejší svet – vo vedomí, že dokonalá spravodlivosť na tomto svete nikdy nebude.

Nádej očakáva spásu celého človeka – nielen účasť na Božom živote, ale aj vzkriesenie z mŕtvych a premenu ľudského tela na oslávené.

Spása, v ktorú dúfame, sa už začala. Ježiš Kristus už vybojoval zápas so diablom a smrťou, ale naplnenie a konečné zjavenie spásy ešte nenastalo, diabol má ešte stále moc, i keď obmedzenú.

Kresťanstvu sa niekedy vyčíta, že hovorí o nádeji, ktorá nie je ničím zdôvodnená. Kresťania namietajú, že stojí na viere v Krista, najmä na jeho vzkriesení. Ak nieto viery ako základ (to, čo sme prijali ako minulé a súčasné pravdy), niet ani nádeje, ktorá upriamuje na budúce veci.

Nádej chráni pred rezignáciou, beznádejou, zúfalstvom, pesimizmom. Dodáva odvalu a silu tam, kde všetko vyzerá beznádejne. Vďaka nádeji kresťan dokáže prežiť aj veľké materiálne straty alebo stratu milovaných blízkych.

Nádej sa upevňuje pripomínaním si Božích činov (Sv. písmo), najmä diela spásy v Ježišovi Kristovi (liturgia, veľkonočné tajomstvo).

Nádej ochraňuje človeka pred malomyselnosťou, je oporou vo chvíľach opustenosti. Príkladom nádeje je pre nás starozákonná osobnosť patriarchu Abraháma, ktorý „*proti nádeji v nádeji uveril, že sa stane Otcom mnohých národov.*“ (*Rim* 4,18)

Podnety na dialóg: Aký je rozdiel medzi optimizmom a nádejou? Aký je symbol nádeje, známy z katakomb? (Kotva) Prečo, čo symbolizuje? Čo je to

utópia? Prečo majú ľudia tendenciu veriť populistom a demagógom? Ako sa chrániť pred takýmto omylom?

Láska je čnosť, ktorou milujeme Boha nadovšetko pre neho samého a blížneho z lásky k Bohu ako seba samých.

V Starom zákone je láska k Bohu prikázaná (*Dt 6,5*). Boh človeka skúša, či ju má, ale zároveň človeku zjavuje, že ho nekonečne miluje, aj keď je neverný (*Ozeáš*). V Novom zákone Ježiš Kristus zhrnul všetky príkazy do lásky k Bohu a k blížnemu (*Lk 10,27*) a urobil z nej nové prikázanie (*Jn 13,34*). On sám ukázal lásku až do krajnosti (*Jn 13,1*). Sme povolaní napodobňovať Ježišovu lásku a tak zjavovať Boha Otca tomuto svetu.

Láska vytvára jednotu medzi osobami. Ľudia, ktorí sa navzájom milujú, sa cítia navzájom spojení. Najsvätejšia Trojica je milujúce spoločenstvo troch osôb, láska medzi Otcom a Synom je taká veľká a silná, že tvorí ďalšiu osobu – Ducha, Lásku. Preto je každá opravdivá ľudská láska obrazom Trojice. V láske sa odráža túžba človeka po stretnutí a naplnení v spoločenstve. Človek vníma lásku ako dar a ako jedinú primeranú odpoveď dáva tiež dar lásky. Láska presahuje človeka, láska chce, aby sa druhému darilo dobre a aby bol šťastný. Láska však vždy rešpektuje druhého ako osobu v jej slobode.

K láske patrí aj ochota zriekať sa. V láske človek poznáva, že nemôže dať viac ako seba, a čokoľvek, čo je menej ako on sám, je deformáciou, ba až urážkou lásky. „Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov“ (*Jn 15,13*).

Láska je rôzna – je láska súrodenecká, rodičovská, priateľská, snúbenecká, manželská. Inú formu má láska k cudzincovi (milosrdný Samaritán), láska k blížnemu a láska k „vzdialenému“ (buď osobná angažovanosť, alebo pomoc materiálными prostriedkami ľuďom v iných krajinách, adopciou na diaľku, politickou angažovanosťou...)

Ježiš však žiada aj lásku k nepriateľom (*Mt 5,44*) – a je dobré si pripomenúť, že evanjeliá boli napísané už v čase prenasledovania. Ježišovo posolstvo je teda veľmi silné a náročné.

Nezriadená láska k sebe je egoizmus. Človek je sám sebe stredobodom pozornosti, iných nevníma ako osoby, lež ako objekty, ktoré majú poslúžiť jemu samému. Ak dvaja egoisti vstupujú do „vzťahu“, používajú sa navzájom vo svojom sebecke. Nemusia na to prísť hneď, no skôr či neskôr sa ich egoizmus prejaví a výsledkom je vnútorné zranenie, sklamanie, neochota až neschopnosť nadviazať opravdivý vzťah a opätovné používanie druhých ako predmety (účastníčka reality show: „netreba plakať nad rozliatym mliekom, treba sa pohnúť ďalej a užiť si“).

Najkrajší hymnus na lásku priniesol sv. Pavol v *1 Kor* 13,1-13. Bez lásky je človek ničím. Láska je najväčšou čnosťou.

Láska – čnosť, ktorou milujeme Boha nadovšetko pre neho samého a svojho blížneho z lásky k Bohu ako seba samého. Ježiš považuje lásku za tak dôležitú, že z nej robí nové prikázanie: „Nové prikázanie vám dávam, aby ste sa milovali navzájom. Aby ste sa aj vy vzájomne milovali, ako som ja miloval vás.“ (Jn 13,34)

Podnety na dialóg: Ako znie tzv. zlaté pravidlo? Ako ho upravil Ježiš (*Mt* 7,12)? Možno lásku prikázať? Čo je symbolom lásky? A čo kríž a prebodnuté srdce? Dá sa naučiť láske „hraním sa na lásku“, voľnou láskou, láskou bez záväzkov, láskou na skúšku? Chodiť sa učíme chodením (a padaním), jazyk hovorením (a chybami) – no môžeme sa učiť láske formou pokus - omyl? Prečítajte si Pavlov hymnus na lásku a namiesto slova láska dajte vlastné meno.